

Medborgar- budget i Uddevalla

– att välja väg i
inflytandefrågor

Petra Adolfsson, Rolf Solli
och Peter Demediuk

Medborgarbudget i Uddevalla

– att välja väg i inflytandefrågor

Petra Adolfsson, Rolf Solli och Peter Demediuk

KFi-rapport nr 117

ISBN 978-91-980639-0-5
© KFi tillsammans med författarna 2012
Viktoriagatan 13
411 25 Göteborg
Tel 031-786 59 00
E-post kfi@kfi.se
www.kfi.se

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Syfte och disposition	9
Teoretiska influenser och tillvägagångssätt.....	10
När medborgarbudget kom till Uddevalla	13
Ett förankrat initiativ	13
En idé konkretiseras i handling	14
En konkretiserad idé hittar nya former.....	17
Diskussion	19
Epilog.....	22
Referenser	23

Sammanfattning

Den här rapporten redogör för resultat från ett projekt baserat på en studie av ett initiativ från SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) kring införande av medborgarbudget i svensk offentlig sektor. Medborgarbudget kan sägas vara ett samlingsnamn för initiativ där medborgarna bjuds in för att erbjudas inflytande över hur kommunens finansiella medel ska användas. En handfull svenska kommuner gick med i SKL:s nätverk för medborgarbudget och fick i sin medverkan stöd genom kunskapsinhämtning och konsultstöd. I den här rapporten presenteras vad som hände i en av de deltagande kommunerna när de genomförde sitt pilotprojekt med syfte att börja införa idén om medborgarbudget i sin verksamhet. Studien baseras på kvalitativa metoder och det teoretiska ramverket är organisationsteori med särskilt fokus på institutionell teori och översättning. Resultaten indikerar att det vid nya förändringsinitiativ är väsentligt att förstå hur en ny idé eller modell kopplas ihop inte bara med befintliga arbetssätt inom offentlig verksamhet utan också hur andra nya idéer och modeller kan ha inverkan på hur ett förändringsinitiativ utvecklas. I denna rapport visar vi hur en kommun inför medborgarbudget som en av flera metoder för att öka medborgarnas deltagande i kommunens arbete och beslutsprocesser. I detta arbete översätter kommunen globala och lokalt prövade idéer. På så sätt förs medborgarbudget ihop med andra sätt att arbeta till hybridformer för medborgares delaktighet.

Petra Adolfsson, Göteborgs universitet och KFi (Kommunforskning i Västsverige), Göteborg, Sverige

Rolf Sollí, Göteborgs universitet och KFi (Kommunforskning i Västsverige), Göteborg, Sverige

Peter Demediuk, Victoria University, Melbourne, Victoria, Australien

Inledning

Medborgarbudget kan ses som ett av flera koncept som sprids runt om i världen och kan kopplas till en trend där politiker försöker skapa en dialog med medborgare i syfte att skapa delaktighet i lokala politiska beslut (exempelvis Demediuk, 2010). Att involvera medborgare är i sig inget nytt fenomen i svensk offentlig sektor (exempelvis Gilljam och Jodal, 2005) men tycks också vara en pågående modetrend som återfinns i länder världen över med exempelvis fokus på E-governance. I fallet medborgarbudget kan det sägas handla om att engagera invånarna i diskussioner om hur skattemedel ska fördelas mellan olika verksamhetsområden. Det betyder att medborgarbudget är ett sätt att bjuda in lokalsamhället i beslutsprocesser som rör planer för hur allokering av medel ska ske. Därmed får medborgarna och andra lokala aktörer en påverkan i den process som tar upp frågor som berör just dem såsom infrastruktur och skola (Learner, 2004). Vi kan beskriva det som att allmänheten går från att vara mer eller mindre endast användare av den offentliga servicen till att även bli dess formgivare (Cornwall och Gaventa, 2001). Tiago Peixoto (2009) lyfter också fram medborgarbudget som en möjlig del av trenden med eDemokrati där medborgare ges en möjlighet att lägga sin röst i val kopplade till budgetrelaterade frågor över webben. Medborgarbudget kan därmed ses som ett verktyg för att fånga upp medborgares idéer och prioriteringar vilket skulle kunna skapa förutsättningar för ett bättre utfall från medborgarens perspektiv rörande det serviceutbud som erbjuds för kommunala medel (exempelvis Demediuk och Burgess, 2010).

Många städer runt om i världen arbetar idag med medborgarbudget och variationen i hur idén om medborgarbudget har kommit att se ut i praktiken är stor. Det kan vara allt från att medborgare inbjuds till att rösta på förslag framtagna av medborgarna själva kring vad som ska förändras i ett geografiskt område till att medborgare kan gå in på webben och visa för andra medborgare hur de anser att stadens resurser ska användas i en elektronisk budget. Det betyder att medborgarna ibland har tagit över beslutsrätten från politiker i vissa frågor till att medborgare endast är rådgivande och politikerna fortfarande är de som tar de reella besluten.

Tidigare studier har lyft fram att fenomenet medborgarbudget har sitt ursprung i Porto Alegre i Brasilien (exempelvis Svensson, 2008; Allegretti och Herzberg, 2004). I Sydamerika ska medborgarbudget ha varit ett led i att öka demokratin efter perioder av styrsätt som inte gynnat demokratiska arbetssätt. När idén sedan kom till Europa beskrivs det som att demokrati-frågan fick stå tillbaka något för de ekonomiska dimensionerna i idén med medborgarbudget (Novy och Leubolt, 2005).

Den här rapporten ger en beskrivning av vad som hände när medborgarbudget kom till en av Sveriges kommuner. Bakgrunden var att SKL (Sveriges Kommuner och Landsting), en organisation som tillvaratar Sveriges kommuners, regioners och landstings intressen, uppmärksammade fenomenet medborgarbudget. Organisationen stödjer bland annat landets kommuner och landsting genom att i projekt arbeta för kunskapsuppbyggande och spridning av erfarenheter gjorda både inom och utom landet med betydelse för den svenska offentliga sektorn. Organisationen genomförde under åren 2008–2011 ett projekt med syfte att låta några av Sveriges kommuner pröva att arbeta med medborgarbudget med konsultstöd från en av de kända forskarna i världen inom området.

Fem kommuner gick med i nätverket 2008. Två kommuner fullföljde inte projektet och en ny kommun tillkom under projektperioden. En av kommunerna genomförde sitt initiativ med medborgarbudget inom ramen för ett samarbete med en norsk kommun som också deltog i nätverket. Projektet bestod av ungefär fyra nätverksträffar per år. Vid några av dessa deltog politiker från de deltagande kommunerna men flertalet nätverksträffar genomfördes med kommunernas projektledare som arbetade inom respektive kommuns förvaltning. Därutöver träffade kommunerna konsulten och SKL arrangerade också studieresa till en europeisk stad som arbetade med medborgarbudget. Vid nätverksträffarna utbyttes erfarenheter mellan kommunerna och med representanter från städer utanför Sverige som kom och berättade om sitt arbete med medborgarbudget.

Syfte och disposition

I den här rapporten redogörs för en studie som har genomförts av två svenska och en australiensisk forskare där kvalitativa metoder har använts för att visa den process som skett i de kommuner som deltog i SKL:s nätverk. Här begränsas rapporteringen till en av kommunerna och dess erfarenheter med att arbeta med medborgarbudget. Syftet är att visa hur idéer som rör sig globalt över världen integreras med andra idéer när dessa möts i den lokala kontexten – i det här fallet en svensk kommun som vill öka medborgares delaktighet och inflytande. Med andra ord finns ett intresse av att visa hur en svensk medelstor kommun integrerar globala och lokala trender avseende public management i sin dagliga verksamhet. Kommunen är Uddevalla som är en Sveriges kommuner med över 50 000 invånare och som har en växande befolkning.

I nästa avsnitt återfinns ett teoretiskt avsnitt och studiens genomförande presenteras. Därefter följer ett avsnitt där kommunens arbete med medborgarbudget beskrivs. Rapporten avslutas med en diskussion.

Teoretiska influenser och tillvägagångssätt

För att kunna förstå vad som händer i en kommun då den tar initiativet till att införa medborgarbudget används teorier från den skandinaviska institutionella teorin som sätter fokus på dels hur nya företeelser institutionaliseras, dels hur översättning (exempelvis Latour, 1986) av idéer kan hjälpa till att öka förståelsen för hur förändring sker (exempelvis Czarniawska, 2005). Nils Brunsson (1997; 2000) menar att diffusionsteori, med sitt linjära sätt att förhålla sig till hur förändring sker, inte klarar att förklara varför organisationer tar emot idéer på olika sätt. Ett alternativt sätt att förstå varför reformer ständigt sker är översättningsteorin, som visar att förändring sker för att nya människor kommer i kontakt med en ny idé och när de använder den så förblir den inte densamma utan den förändras (Czarniawska, 2005). Att ständigt nya idéer tas emot av en organisation har sin grund i fenomenet mode, d v s att en organisation vill vara unik och därför letar efter det som uppfattas som nytt, samtidigt som organisationer har ett behov av att visa att de är lika andra och på så sätt legitima och tillhörande ett visst fält (exempelvis Czarniawska och Sevón, 1996; 2005). Ett sätt att förstå hur det går till när en organisation för in en ny idé är att förstå hur de tar efter andra organisationer. Isopraxism kan sägas beskriva hur handling kopieras, isonymism när namn lånas och automorfism när eget historiskt agerande härmas (Erlingsdottir och Lindberg, 2005; Solli et al, 2005; Schwartz, 1997). När exempelvis en annan organisations handlande tas efter, kan det ske efter att dessa handlingar har studerats på plats eller att de har plockats upp från berättelser av de som utfört handlingarna eller av annan aktör.

Syftet med denna rapport är att visa hur nya (globala) idéer som tas upp i det lokala sammanhanget översätts. I denna översättningsprocess lyfter vi här fram betydelsen av andra idéer som inverkar på hur den nya idén konkretiseras i handling. Andra forskare har tidigare visat att när en organisation tar till sig nya idéer, kan tidigare erfarenheter och nuvarande arbetssätt ha

betydelse för hur den nya idén tas emot och omvandlas till en lokal handling, exempelvis nya rutiner. Exempelvis Karin Brunsson (1998) poängterade vikten av att kunna glömma tidigare erfarenheter för att en snarlik idé ska kunna fångas upp av samma organisationer fast vid ett senare tillfälle. Kjell-Arne Røvik (1996) menade att ett alternativt sätt att beskriva hur organisationer hanterar idéer över tid är att se det som att en organisation kan lagra idéer som tidigare plockats upp men som inte används aktivt idag. Den här förmågan att lagra idéer har av Albert Danielsson beskrivits som sediment. På så sätt blir gamla lösningar del av de nya. Sara Hjelm Lidholm visar i sin studie av hur ett postorderföretag genomgår stora förändringar för att bli ett e-handelsföretag att de befintliga rutinerna och tekniska lösningarna begränsar eller vägleder om man så vill det sätt som nya idéer och tekniker förs in i organisationen. På liknande sätt visar exempelvis Carina Löfström (2003) att när en organisation översätter en idé så behöver den inte tas emot på samma sätt i alla organisationens enheter. Detta fenomen beskriver hon som att de lokala enheterna kan välja att integrera idén i verksamheten, de kan refusera den d v s välja att inte använda den i sin verksamhet och till sist kan de börja använda de delar av idén som har bäring för verksamheten. Røvik (2000) visar i en studie av en norsk organisation hur två idéer integreras i en ny rutin när medarbetarsamtal och målstyrning sammanförs i s k plussamtal. Det är här vi med denna rapport vill kunna bidra med ytterligare exempel på hur vi kan förstå den komplexa situation när nya (globala) idéer möter den lokala kontexten, då vi fokuserar på processen då flera nya (eller nygamla) idéer landar och hanteras i den lokala kontexten.

För att kunna beskriva och förstå den process som den medelstora kommunen går igenom då idén medborgarbudget kommer till kommunen har vi intervjuat projektledare och politiker samt gått igenom de dokument som kommunen har publicerat på sin hemsida om sitt arbete med medborgarbudget. Förutom intervjuer gjorda 2011 har också flera av de nätverksträffar som SKL:s nätverk har genomfört observerats. Sammantaget har detta genererat de involverades berättelser om arbetet i kommunen under tre års tid. Författarna till denna rapport har haft möjlighet att genomföra intervjuer och observationer kopplade till flera av kommunerna i nätverket och det finns en mer utförlig beskrivning kring studien i tidigare publicerade vetenskapliga artiklar (Solli et al 2011; Solli et al 2012).

Kommunen som den här rapporten har sitt fokus på är Uddevalla, en av kuststäderna i Bohuslän med en historia präglad delvis av sin närhet till havet

där exempelvis varvsindustrin var särskilt aktiv fram till 1980-talet. Uddevalla är en Sveriges kommuner med över 50 000 invånare och har en växande befolkning. Uddevalla beskriver sig själva som aktiva inom sociala medier vilket är ett sätt att komma närmare medborgarna på. På hemsidan fanns också projektet kopplat till medborgarbudget bland kommunens initiativ i sociala medier:

Vi vill i Uddevalla!

Interaktiv demokrati, lämna och rösta på förslag – Direkt på internet. Detta finns i form av Vi Vill Uddevalla! och deras interaktiva hemsida. En YouTube-kanal med filmade förslag finns också, länk till höger.

(www.uddevalla.se 2012-03-11)

När medborgarbudget kom till Uddevalla

Ett förankrat alternativ

Uddevalla kommun var den av pilotkommunerna i SKL:s nätverk som vid projektets slut hade hunnit genomföra flest medborgarbudgetprojekt. Medverkan i nätverket var politiskt förankrat och den politiska grupp som ansvarar för demokratifrågor har varit central för arbetet med medborgarbudget. Den starka kopplingen till demokratifrågor hade bland annat en bakgrund i att kommunen år 2005 uppmärksammade att den fick ett sämre utfall i SCB:s medborgarundersökning än önskat. Det handlade om att medborgarna upplevde en begränsad möjlighet till inflytande avseende kommunens arbete. Kommunfullmäktige beslutade att ge kommunstyrelsen i uppdrag att arbeta med metoder för ökat medborgarinflytande. Arbetet med medborgarinflytande och delaktighet blev alltså en prioriterad och strategisk fråga inom politiken. Initiativet med att arbeta med medborgarbudget har under kommunens tid i SKL:s nätverk varit kopplat till ett externfinansierat projekt som genomförs tillsammans med en norsk kommun där det gemensamma syftet har varit att utveckla metoder för medborgarinflytande. Samarbetet mellan den norska kommunen Fredrikstad inleddes med en förstudie som pågick i över ett år och som 2008 gick över i ett EU-projekt kallat MötesplatS Medborgare (MSM). Projektet hade ett uppsatt mål som innebar att det upplevda medborgarinflytandet skulle öka med tio procent under de tre år som projektet skulle löpa. Det skulle ske genom att nya metoder för inflytande skulle prövas inom de två kommunerna och erfarenheterna skulle även kunna användas av andra kommuner i de två länderna. I Uddevalla har Kommunstyrelsen valt att ha en grupp förtroendevalda som löpande arbetar med demokrati och integrationsfrågor. Projektet kopplades till denna grupp, Beredningen för integrations- och demokratifrågor, som kommunen själv beskriver som ett beredande organ men som också äger beslutsmandat inom ramen för beslutat projekt:

Beredningens uppdrag och mandat

Beredningen ska inte fatta några egna beslut utan enbart föreslå åtgärder till kommunstyrelsen. Beredningens möten ska protokollföras och anmälas till kommunstyrelsen. Beredningens uppdrag är att föreslå projekt och insatser som svarar mot mål i strategisk plan 2011–2014 fungera som styrgrupp i kommunövergripande samverkansprojekt, beslutande av kommunstyrelsen, inom området integration och demokrati ha regelbundna avstämmningar med berörda nämnder och styrelser kring beredningens arbete.

(www.uddevalla.se 2012-03-11)

Projektledaren för medborgarbudget har alltså varit ansvarig för andra utvecklingsprojekt kopplade till demokrati och medborgarinflytande inom ramen för MSM. Ytterligare en projektansvarig har anställts under projektets gång för att arbeta med det löpande arbetet avseende medborgarbudget. Arbetet med medborgarbudget har på så sätt förankrats i ett sammanhang där resurser, finansiella och personella, har funnits tillgängliga och medborgarbudget har också tidigt identifierats som en möjlig pusselbit i ett mer långsiktigt arbete kring medborgarinflytande och medborgardialog i kommunen.

När medborgarbudget kommer till Uddevalla har det förberett en plats för den i kommunens arbete som pilotprojekt. Förberedelserna och ramen för det arbete som kommunen har lagt upp indikerar att medborgarbudget är en av många möjliga metoder eller verktyg som kommunen kan tänka sig kan kopplas till deras mål om ökat medborgarinflytande. Medborgarbudget har med andra ord tagits in på försök för att de personer med inflytande över hur demokratiarbete bedrivs i kommunen har bedömt det som en möjlig väg för ökad demokrati.

En idé konkretiseras i handling

Ett stöd som kommunen har fått i och med sin medverkan i SKL:s nätverk är att inom ramen för nätverken har flera inbjudna gäster från andra städer, främst från Europa, deltagit och berättat om sina erfarenheter med att arbeta med medborgarbudget. Även de personer vid SKL som har arbetat med nätverket har besökt städer utomlands och gjort eftersökningar på internet som har presenterats. Därutöver har konsulten berättat om sina erfarenheter med att stödja projekt med medborgarbudget runt om i världen. Det betydde att initialt fick de deltagande kommunerna många förslag och idéer kring hur medborgarbudget kan omsättas i handling. En av dessa presentationer

handlade om Newcastle där unga invånare gavs en möjlighet att få inflytande genom medborgarbudget. Det var ett arbetssätt och fokus som tilltalade Beredningen för integrations- och demokratifrågor. Även Fredrikstad valde samma yngre målgrupp. Kriterier för arbetet sattes upp av Beredningen medan i processen med att ta fram en plan för medborgarbudgetarbetet deltog tjänstemän och stadens Ungdomsråd. Ungdomsrådet var en viktig aktör under hela processen inklusive genomförandet av det vinnande förslaget för kommunens första medborgarbudget.

Kommunen avsatte 200 000 kronor som ungdomar mellan 13 och 19 år skulle få dels lämna förslag på hur de skulle användas dels rösta fram ett vinnande förslag. Eleverna skulle lämna in förslag på någon aktivitet som skulle göra staden roligare och bättre för unga. Ett samarbete med skolorna i kommunen byggdes därför upp. En månad var tiden för inlämnande av förslag och cirka 20 stycken kom in som bedömdes gentemot uppsatta kriterier och tjänstemän bedömde också om de var genomförbara. Därefter slogs förslag som var lika varandra ihop. De kvarvarande sex förslagen ställdes dels ut på en mässa dels presenterades de på internet. Röstningen skedde över internet med hjälp av ett formulär som den röstande fyllde i. Det vinnande förslaget presenterades vid en presskonferens och på internet. De unga påverkade också själva arbetsprocessen genom att skjuta fram själva genomförandet av det vinnande förslaget, som var en ståuppdag där projektet också fick viss medial uppmärksamhet. Framskjutandet av ståuppdagen gjorde att det gick en liten tid mellan röstningsförfarandet och realiserandet av det vinnande förslaget vilket också gav projektteamet tid att utvärdera sina erfarenheter och planera inför nästa omgång. Bland annat deltog projektrepresentanter i en studieresa arrangerad av SKL till Sevilla, vilket resulterade i att flera idéer från resan influerade det fortsatta arbetet med medborgarbudgeten. Även en presentation av hur en skola i Portugal låtit unga fotografera och också skriva vad de ville förbättra i sin närmiljö hade inspirerat projektledningen. Beredningsgruppen valde den unga målgruppen och betydande för beslutet var också barnkonventionen om barns rätt att kunna uttrycka sig.

Andra omgången av medborgarbudget i Uddevalla fick därför också unga som målgrupp men begränsades nu till två skolor och projektet Utveckla skolmiljön! fick också ett större fokus på de ungas närmiljö. Eleverna denna gång var grundskoleelever. Förslagen skulle ha fokus på utveckling, som skulle vara bra för skolans elever, snarare än renovering. Budgeten uppgick till 500 000 SEK vilket delades lika mellan de två deltagande skolorna, vilka

hade blivit utvalda på grund av att brukarundersökningar hade visat på låga resultat. Tiden från lansering till att ett vinnande förslag kunde presenteras var fyra veckor och resurser lades på att informera skolpersonal, föräldrar och eleverna själva under förslagsinlämningstiden. Idén från Portugal om att barn fick fotografera vad de ville förändra omsattes i Uddevalla genom ett webbverktyg som tillät allmänheten att se alla förslag visualiserade. Ungefär ett hundratal förslag per skola lämnades in. Precis som tidigare slogs lika förslag ihop och förslag fick också strykas för att de inte kunde genomföras i praktiken. I processen fanns skolpersonal och tjänstemän med. En del förslag som togs bort inför röstningen gick dock att genomföra inom ramen för befintlig driftbudget för skolorna. De många förslagen reducerades till drygt tio för respektive skola och eleverna kunde därefter rösta på webben. Även i denna fas fanns personal som stöd för att underlätta röstningen. Kontakt fanns också hela tiden mellan projektledningen och skolpersonalen för att ge en återkoppling till eleverna om vad som hände. Bland de vinnande förslagen fanns en lekplats och ett trådlöst nätverk. Vinnande förslag presenterades via presskonferens både då röstningen var klar och då det vinnande förslaget var färdigställt.

En konkretiserad idé hittar nya former

I kommunens tredje omgång av medborgarbudget fick projektet inspiration från ett annat medborgarinflytandeprojekt i kommunen där s. k. trygghetsvandringar hade genomförts i samarbete med bland andra Chalmers tekniska högskola med särskilt fokus på unga (Åhlström, 2011). Flera trygghetsvandringar hade genomförts i kommunen där deltagarna kunde komma in med förslag på åtgärder i närområdet. Två olika geografiska områden valdes ut för att kombinera dessa trygghetsvandringar med medborgarbudget. Det blev två målgrupper som Beredningsgruppen valde ut, en med barn på en mindre ort utanför stadskärnan och en med vuxna med utomnordisk härkomst i ett s. k. utanförskapsområde. Målgruppen var alltså förändrad inför tredje omgången men målgruppen var, likt föregående omgång, relativt begränsad avseende hur många som deltog i vandringarna. I respektive område kunde dock alla över tio år rösta på inkomna förslag. Det var cirka 20 stycken förslag för varje område som kom in, vilka reducerades till åtta respektive sex. Information om omröstningen skedde genom annonser, information i skolor, hemsidor, Facebook mm (SKL, 2011). Röstningen skedde även denna gång över nätet och möjlighet fanns också att kommentera förslagen. Likt tidigare gånger fanns personal på plats för att stödja dem som ville rösta och kommunen hade också en mötesplats med dator som den enskilde medborgaren kunde använda för att rösta. Vinnande förslag presenterades på hemsidor och i media och bestod i upprustning av en cykelbana respektive ett skolområde och omfattade motsvarande 175 000 kronor i varje område.

I Uddevalla blev utformningen av medborgarbudget delvis ett resultat av influenser från de andra projekt som pågick i kommunen samtidigt. Nyvunna lokala erfarenheter tillsammans med erfarenheter som plockades upp genom SKL:s nätverk hade betydelse för det fortsatta arbetet och den översättning som skedde löpande avseende vad medborgarbudget kunde innebära för aktiviteter lokalt i Uddevalla. Även tidigare initiativ för medborgarinflytande

såsom brukarenkäter kopplades ihop med de nya idéerna kring inflytande. Kommunens demokratiarbete och medborgarbudget hade blivit en del av kommunens satsningar inom området medborgarinflytande vilket också inkluderar tekniska verktyg för att rösta över nätet. Arbetet med medborgarbudget kan sägas ha hittat en plattform då kommunen har börjat konkretisera sitt mål om att öka medborgarinflytandet. I organiserandet av arbetet kring medborgarinflytande har idén om att låta medborgare vara med och prioritera investeringar passat in.

Diskussion

Berättelsen ovan om hur medborgarbudget kom till pilotkommunen Uddevalla visar att idén om medborgarbudget har blivit kopplat till andra idéer om medborgarinflytande och har fått en lokal arena där kommunernas egna praktiska erfarenheter är väsentliga för hur den nya idén tas emot och används (Czarniawska och Sevón, 1996; 2005). Processen har inte kommit så långt att medborgarbudget kan ses som en självklar del av kommunens verksamhet, den har ännu inte blivit institutionaliserad och tagen för given av alla medborgare som en del av deras möjlighet till att vara aktiv i beslutsprocesser.

Demokratidimensionen har varit en viktig del i initiativet till medborgarbudget och har också legitimerat projektet i kommunen (exempelvis Solli et al, 2011). De personer som har varit drivande har funnits inom kommunens politiska grupp för demokratifrågor och de demokratiska aspekterna av medborgarbudget har på så sätt varit vägen in i kommunens verksamhet. Deltagande i SKL:s nätverk var väsentligt för arbetet med medborgarbudget och genererade information om olika sätt att arbeta med medborgarbudget och konsultstöd som initialt hade betydelse för de personer som skulle arbeta praktiskt med den nya modellen.

Det är alltså de demokratiska dimensionerna som från början har legitimerat att medborgarbudget skulle provas som metod som ett led i att nå kommunens mål att öka inflytandet med tio procent på tre år. Det visar att demokratifrågor även i Europa kan vara väsentliga för hur medborgarbudget uppfattas som möjlig arbetsmetod. Resurser i form av medel för framröstade åtgärder och projektledning knöts till medborgarbudget, vilket kan ses som ett uttryck för att kommunen fann idén om medborgarbudget attraktiv. Som Czarniawska och Joerges (1996) har lyft fram så är det väsentligt för en ny idé att passa in med de övergripande idéer som är dominerande i en viss tid och rum. Medborgarbudget passar alltså in i tanken om vad ett demokratiskt samhälle är och dessutom den trend av politiska initiativ som nu sker för medborgarinflytande inte bara i Uddevalla utan på flera platser i landet och världen.

Medverkan i SKL:s nätverk har under processens gång gjort att Uddevalla och övriga kommuner har kunnat ta intryck av och diskutera både egna och andras erfarenheter och därmed få incitament till att förändra medborgarbudgeten inte bara utifrån mätbara resultat utan även utifrån erfarenheter och idéer som uppstår allteftersom. I Uddevallas fall var det dels berättelser från andra städer som framfördes på nätverksträffarna, resan till Sevilla och genomförandet av trygghetsvandring i kommunen. Ett sätt att förstå hur medborgarbudget passar ihop med befintlig verksamhet, om vi använder Löffströms (2003) begrepp, är att idén medborgarbudget genom en betoning på demokratidimensionen kan integreras med de idéer som finns i organisationen och de arbetsätt som håller på att växa fram kopplat till inflytande. Men medborgarbudget kopplas också ihop med det redan etablerade arbetsättet för inflytande i form av brukarenkäter. Det kan i detta fall ses som att även om det inte är oväsentligt att passa in i befintliga arbetsätt så är det för en idé som medborgarbudget minst lika viktigt att passa ihop med andra idéer som samtidigt prövas och ännu inte har hittat sina fasta självklara platser i verksamheten. Medborgarbudget formas i en process där de involverade löpande omformar medborgarbudget som ett resultat av flera intryck som projektledningen fått under projekttiden, exempelvis berättelser från Portugal och besök i Sevilla. Det blir en process som Erlingsdottir och Lindberg (2005) tidigare har beskrivit som viktig för att förstå hur idéer kan spridas men också formas när de flyttas mellan organisationer då de inblandade har möjlighet att ta del av vardagliga handlingar i en annan organisation. Initiativet att låta unga fotografera sin omgivning för att kommunicera vad de vill förändra var inspirerat av både förmedlade anekdoter och självupplevda situationer.

Syftet med denna rapport har varit att visa hur nya idéer som tas upp i det lokala sammanhanget översätts och i denna översättningsprocess vill vi visa betydelsen av andra idéer som inverkar på hur de nya idéerna konkretiseras i handling. Tidigare studier har, som nämnts, visat att tidigare erfarenheter och nuvarande arbetsätt kan ha betydelse för hur den nya idén tas emot och omvandlas till en lokal handling, exempelvis nya sätt att rösta på över internet. Det skulle kunna vara genom att tidigare erfarenheter är glömda och därför inte motverkar ett införande av en ny modell för medborgarinflytande. Det kan också vara att tidigare sätt att arbeta lever kvar vilket kan leda till att den nya modellen får svårt att få fäste i befintliga arbetsätt. Men som Røvik (2000) har visat finns det också möjlighet att en ny modell sätts ihop

med en annan och att de på så sätt kan bli en del av organisationens dagliga verksamhet. I Röviks fall blev två nya modeller integrerade och fick ett nytt gemensamt namn. I fallet medborgarbudget i Uddevalla handlar det, i ett av pilotprojekten, om att den kombineras med trygghetsvandringar. Det är dock för tidigt att säga om just denna kombination kommer att fortleva och vad den i så fall kommer att kallas. Omformandet av medborgarbudget till att vara sammansatt med trygghetsvandring är dock väsentligt för att förstå hur en idé får fotfäste och eventuellt kan leva vidare i ett lokalt sammanhang. I dagens organisationer pågår ett ständigt mottagande av nya idéer och modeller. Denna rapport visar att det inte bara är viktigt att vara uppmärksam på hur en ny idé passar ihop med de befintliga arbetsätten i en offentlig verksamhet utan att organisationen är i en ständig förändring där nya idéer anländer samtidigt. Det betyder att den komplexa situation där en ny idé översätts inte är stabil utan att andra nyanlända idéer är en del av den komplexitet vi behöver inkludera i våra studier av offentlig sektor.

Epilog

Huruvida medborgarbudget som fenomen kommer att fortleva i Uddevalla är svårt att uttala sig om idag. För att förstå vad som händer med medborgarbudget i framtiden är det dock väsentligt att vara öppen för att de aktiviteter som har skett under namnet medborgarbudget kan leva kvar men kan ha fått andra namn alternativt att de aktiviteter som idag rubriceras som medborgarbudget i Uddevalla om några år kan ha bytts till andra men namnet lever kvar. Framtiden får visa om sammanslagningen av trygghetsvandringar och medborgarbudget är ett sätt att konkretisera idéer som gynnar en fortlevnad för dem båda så till vida att de får en fortsatt betydelse för hur medborgarinflytande uppfattas och utförs i kommunen. Vi kan dock konstatera att medborgarbudget när denna skrift skrivs våren 2012 finns kvar på stadens hemsida och satsningar inom ramen för det övergripande målet i kommunen, att öka medborgarinflytandet, görs. På sin hemsida tar kommunen emot förslag från medborgare och de kan också rösta på förslag som finns inlämnade av andra medborgare. Kommunen lyfter fram initiativet som ”... en ny kanal för inspiration och underlag till förslag och beslut.” (www.uddevalla.se 2012-03-11).

Referenser

Allegretti, Giovanni and Carsten Herzberg, 2004. *Participatory Budgets in Europe: Between Efficiency and growing local Democracy*. TNI briefing series 2004/5

Brunsson, Karin, 1998. "Non-learning organizations." *Scandinavian Journal of Management*. 14:(4): 421–432.

Brunsson, Nils, 1997. "The standardization of organizational forms as a cropping-up process." *Scandinavian Journal of Management*. 13:(3): 307–320.

Brunsson, Nils, 2000. *The irrational organization : irrationality as a basis for organizational action and change*. Bergen: Fagbokforl.

Cornwall, A., & Coelho, V., 2006. Spaces for change? In A. Cornwall (Ed.), *Spaces For Change? The Politics of Citizen Participation in New Democratic Arenas* (pp. 1–29). London: Zed Books.

Cornwall, A., & Gaventa, J., 2001. *PLA Notes 40: deliberative democracy and citizen empowerment*. London: International Institute for Environment and Development.

Cuthill, M., & Fien, J., 2005. Capacity building: facilitating citizen participation in local governance. *Australian Journal of Public Administration*, 64(4), 63–80.

Czarniawska, Barbara & Joerges, Bernard, 1996. Travels of Ideas. I Barbara Czarniawska & Guje Sevón, *Translating Organizational Change*. Berlin; New York: Walter de Gruyter.

Czarniawska B & Sevón, G (red), 1996. *Translating Organizational Change*. Berlin; New York: Walter de Gruyter.

Czarniawska, B & Sevón, G (red), 2005. *Global ideas : how ideas, objects and practices travel in the global economy*. Liber & Copenhagen Business School Press. Malmö.

- Czarniawska, Barbara, 2005. *En teori om organisering*. Liber. Malmö.
- Danielsson, Albert, 1983. *Företagsekonomi – en översikt*. Lund: Studentlitteratur.
- Demediuk, P., 2010. *The form and function of local government community engagement initiatives – Swedish case studies*. Victoria University, Melbourne.
- Demediuk, P., & Burgess, S., 2010. Ends before means: unravelling the functions of community engagement by governments. *BE&SI Anthology of Business*.
- Gilljam, Mikael and Ola Jodal, 2005. *Demokratiutveckling i svenska kommuner. D. 3, Kommunala demokratiseringsvägar – vägen till en mer vital demokrati?* Göteborg: Centrum för forskning om offentlig sektor (CEFOS), Göteborgs universitet
- Hjelm Lidholm, Sara, 2011. *Omskapande processer*. Avhandling, Högskolan i Borås.
- Latour, Bruno, 1986. "The powers of association." In John. Law (red) *Power, action and belief*. London: Kegan Paul.
- Learner, J 2004. *Building a democratic city: how participatory budgeting can work in Toronto*, Community Engagement Unit, City of Toronto and the University of Toronto, Toronto.
- Löfström, Carina, 2003. *Hur Posten blev företag*. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Peixoto, Tiago, 2009. Beyond theory: e-Participatory budgeting and its promises for eParticipation, *European Journal of e-practice*, March 2009:7, ISSN: 1988-625X, <http://www.epractice.eu/files/7.5.pdf>
- Røvik, Kjell Arne, 1996. "Deinstitutionalization and Logic of Fashion." I B. Czarniawka ochG. Sevön (red) *Translating Organizational Change*. Berlin: de Gruyter.
- Røvik, Kjell-Arne, 2000. *Moderna organisationer: trender inom organisationstänkandet vid millennieskiftet*. Malmö: Liber
- SKL (Sveriges kommuner och landsting), 2011. *Medborgarbudget i Sverige, Europa och världen*. En skrift från projekt medborgardialog, 7.

Solli, Rolf, Peter Demediuk and Petra Adolfsson, 2012. People Plan Their Park. *The International Journal of Interdisciplinary Social Sciences*.

Solli, Rolf, Peter Demediuk and Petra Adolfsson, 2011. Young People, Big Ideas: Participatory Budgeting Fixes a River, *The International journal of environmental, cultural, economic and social sustainability*, ISSN: 1832-2077.

Solli, Rolf; Demediuk, Peter & Sims, Rob, 2005. The Namesake: On Best Value and outhere reformmarks. In Czarniawska, Barbara & Sevón, Guje (red). 2005. *Global ideas: how ideas, objects and practices travel in the global economy* Liber & Copenhagen Business School Press. Malmö.

Åhlström, Lisa, 2011. *Områdesanalys som deltagandemetod – att tolka och förmedla berättelser till planeringsunderlag*. Institutionen för arkitektur, Chalmers tekniska högskola, Göteborg.

Kommunforskning i Västsverige, KFi, är en organisation som bedriver forskning inom området ekonomi och organisation i kommuner och landsting.

Verksamheten utgår ifrån ett samarbetsavtal mellan kommuner och landsting samt universitet och högskolor i Västsverige. Syftet med samarbetsavtalet är att initiera forskning inom det nämnda området och därmed bidra till att skapa en stark forskningsmiljö.

**KommunForskning
i Västsverige**

c/o Göteborgs universitet
Viktoriagatan 13
411 25 Göteborg
Tel 031-786 59 00
E-post kfi@kfi.se
www.kfi.se